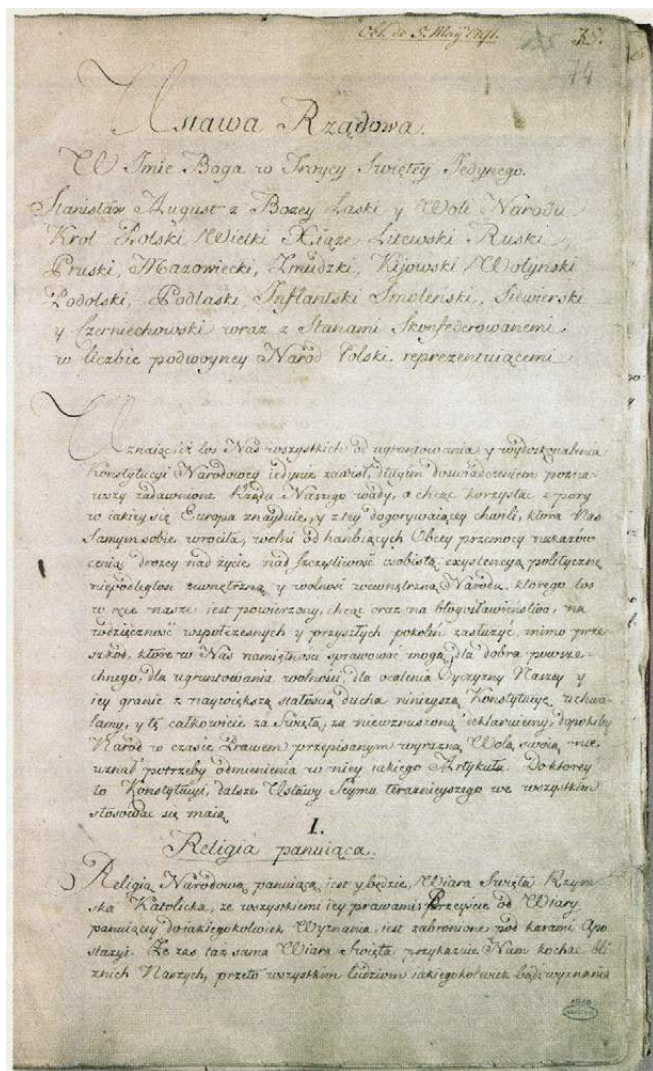

Święto Narodowe Trzeciego Maja

W SKRÓCIE

Konstytucja to **najważniejszy dokument** w państwie. Określa m.in. najważniejsze zasady jego funkcjonowania.

By ratować upadającą ojczyznę, 3 maja 1791 r. Polacy uchwalili **pierwszą w Europie i drugą na świecie** nowoczesną konstytucję, która zakładała wiele istotnych reform.

Niestety nie udało się jej wprowadzić, ponieważ już 4 lata później nastąpił **trzeci rozbiór Polski** i nasz kraj na 123 lata zniknął z mapy Europy.

Konstytucja miała jednak wielkie znaczenie w czasach rozbiorów. Przypominała Polakom, co potrafili razem osiągnąć, była elementem pamięci narodowej.

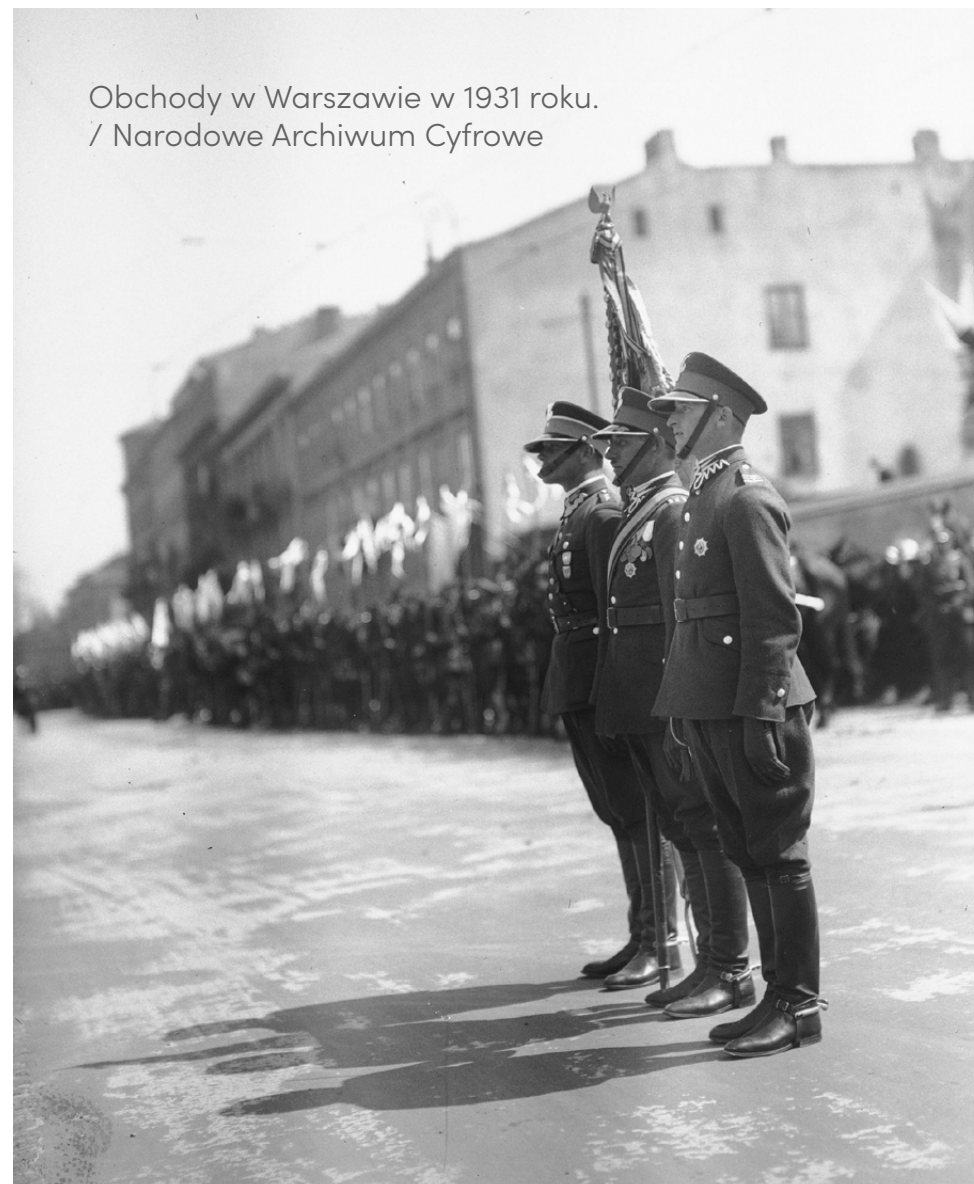
OBCHODY

Pierwsze obchody Konstytucji 3 maja odbyły się już rok po jej uchwaleniu. **Podczas zaborów, w czasie II wojny światowej i w PRL były zakazane.** Święto Konstytucji 3 maja zostało zniesione w 1951 r. i przywrócone dopiero w 1990 r.

Pamiętajmy więc o Konstytucji 3 maja dziś, **gdy nikt nam tego nie zabrania.**

Obchody w Warszawie w 1931 roku.
/ Narodowe Archiwum Cyfrowe

TŁO HISTORYCZNE

Autorzy Konstytucji mieli świadomość, że to **„ostatnia wola i testament gasnącej Ojczyzny”**. Polska, od dziesięcioleci pogrążona w kryzysie, nie była już suwerennym państwem. Miała za sobą I rozbiór, jej ustrój był przestarzały, a administracja praktycznie nie funkcjonowała. Gdy Rosja zaangażowała się w wojnę z Turcją, nadarzyła się okazja do reform.

„Uznając, iż los nas wszystkich od ugruntowania i wydoskonalenia konstytucji narodowej jedynie zawisł, długiem doświadczeniem poznawszy zadawnione rządu naszego wady, a chcąc korzystać z pory, w jakiej się Europa znajduje...

Fragment preambuły

Rozbiory Polski

0 50 100 150 km

Ziemia zabrane Rzeczypospolitej w I rozbiore (1772 roku) przez
Rosje Prusy Austrię

Ziemia zabrane Rzeczypospolitej w II rozbiore (1793 roku) przez
Rosje Prusy

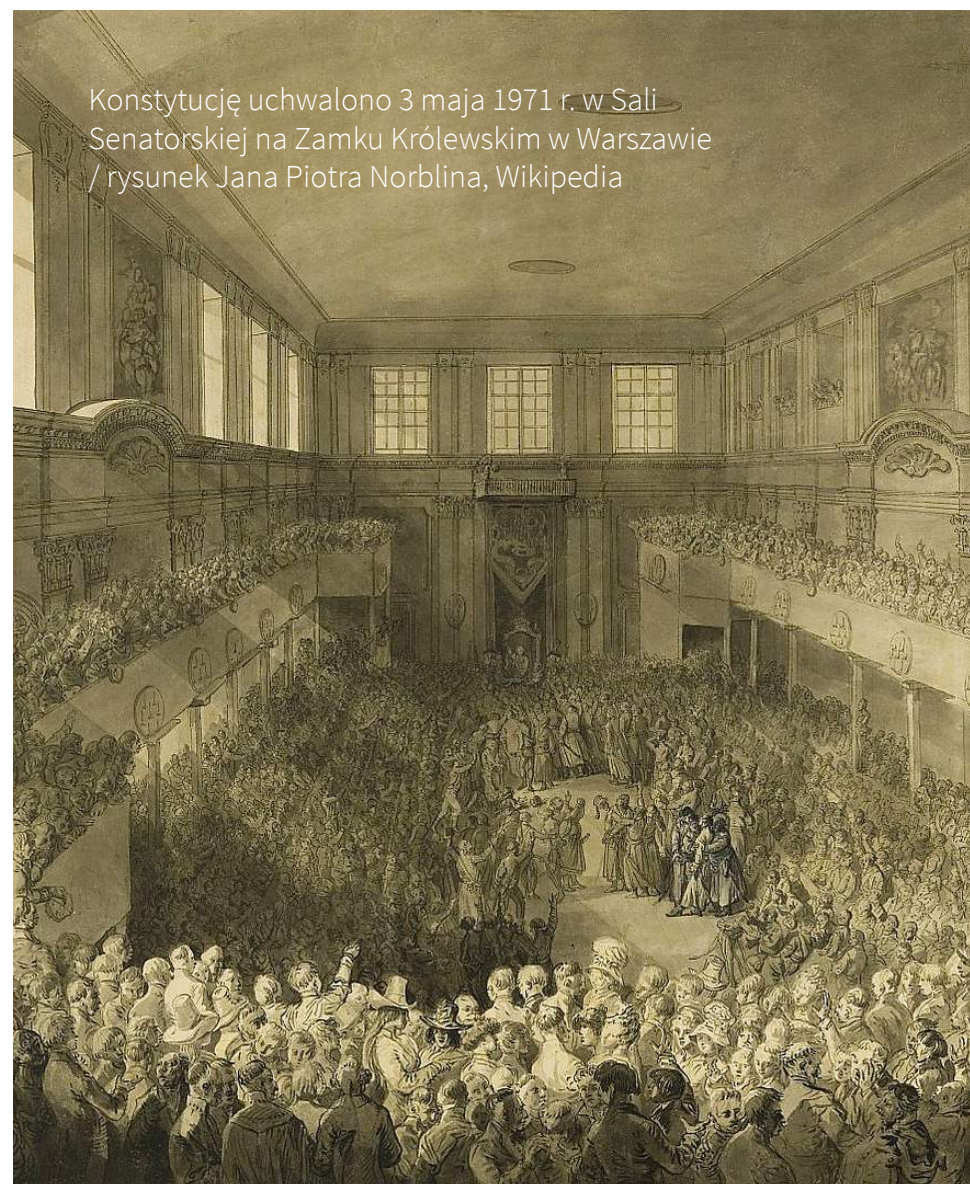
Ziemia zabrane Rzeczypospolitej w III rozbiore (1795 roku) przez
Rosje Prusy Austrię

Państwa zaborcze i ich granice po III rozbiore Polski w 1795 roku
Rosja Prusy Austria

— granice Rzeczypospolitej przed rozbiarami w 1917
— granice innych państw w 1917

UCHWALENIE

Nie da się ukryć, że Konstytucja została uchwalona **nie do końca legalnie**. Uznano, że ważniejsze niż zachowanie parlamentarnych procedur jest przegłosowanie reform. Dokonano tego podczas skonfederowanego Sejmu Wielkiego (nie obowiązywało *liberum veto*, by – jak zazwyczaj – głosowania nie zablokował przekupiony poseł), w asyście wojska, pod presją tłumów. Termin obrad przyspieszono, by przeciwnicy zmian nie dotarli na czas.

Konstytucję uchwalono 3 maja 1791 r. w Sali Senatorskiej na Zamku Królewskim w Warszawie / rysunek Jana Piotra Norblina, Wikipedia

AUTORZY

IGNACY POTOCKI

HUGO KOŁŁĄTAJ

**STANISŁAW AUGUST
PONIATOWSKI**

Wkład Stanisława Augusta Poniatowskiego w Konstytucję wciąż jest przedmiotem sporów. Był królem podporządkowanym Rosji, chętnym do reform w granicach, które tolerowała caryca Katarzyna II. Brał udział w tworzeniu i uchwaleniu Konstytucji, lecz gdy następnie do Polski wkroczyła rosyjska armia, przystąpił do konfederacji targowickiej, a ostatecznie zalegalizował III rozbiór Polski.

ZNACZENIE

Konstytucja 3 maja stała się symbolem dążenia do niepodległości, **refleksji i chęci naprawy państwa**, do którego Polacy odnosili się w czasach zaborów. Została uchwalona zbyt późno, by uratować Polskę przed utratą niepodległości, jednak była mądrą i nowoczesną formą naprawy wadliwego ustroju, a zarazem drugą (po amerykańskiej) spisaną konstytucją na świecie.

Pierwsza od 1830 roku legalna manifestacja patriotyczna w Warszawie w 1916 roku / Wikipedia

POSTANOWIENIA

- 1 By osłabić pozycję magnaterii**, pozbawiono praw wyborczych łatwo przekupną tzw. szlachtę gołotę. Cenzus urodzenia został zastąpiony cenzusem majątkowym.
- 2 By wzmocnić rolę sejmu**, zniesiono *liberum veto*, zakazano konfederacji, powierzono mu pełnię władzy ustawodawczej, prawo uchwalania budżetu i kontrolę rządu.
- 3 By wzmocnić wojsko**, ustalono, że liczebność armii wzrośnie do 100 tys. żołnierzy.
- 4 By usprawnić funkcjonowanie władzy**, wprowadzono jej trójpodział.

POSTANOWIENIA

- 5** **By wzmocnić pozycję mieszczan**, umożliwiono im nabywanie ziemi, nobilitację do tytułu szlacheckiego i sprawowanie urzędów.
- 6** **By usprawnić sprawowanie władzy**, powołano Straż Praw (odpowiednik rządu) z królem na czele i podległymi ministerstwami.
- 7** **By usprawnić przekazywanie władzy**, wprowadzono zasadę dziedziczenia tronu, likwidując wolną elekcję.
- 8** **By ujednoczyć państwo**, Rzeczpospolitą Obojga Narodów przekształcono w państwo unitarne.

Konstytucja 3 Maja 1791 roku – obraz Jana Matejki wykonany w 1891 r.
Jest artystyczną interpretacją momentu po uchwaleniu konstytucji.

Konstytucja nie należy do rządzących i historii. Jest Twoja – ilustracja
Sebastiana Szpakowskiego wykonana na podstawie obrazu Jana Matejki.

Miłego świętowania w domu i dużo zdrowia

życzy

Biblioteka
W SZKOLE

Biblioteka.pl

Formy wykorzystania: Prezentacja została opracowana przez redakcję miesięcznika Biblioteka w Szkole i jest do dyspozycji subskrybentów portalu Biblioteka.pl. Można ją wykorzystywać w pracy zdalnej, rozsyłając uczniom lub rodzicom poprzez kanały używane przez szkołę (lub instytucję) do pracy zdalnej. Jednak bardzo prosimy o nieumieszczanie prezentacji na powszechnie dostępnych stronach internetowych.